

Digital vård växer i kris – men vad gör regeringen?

Svenska Dagbladet den 7 maj 2020

”Var är våra vanliga patienter?” Frågan ställs av överläkaren Christian Unge (SvD 11/4). Det obehagliga svaret är nog att många sjuka har stannat hemma trots vårdbehov, kanske av rädsla eller efter att ha blivit nedprioriterad.

Konsekvensen är att Sverige nu bygger upp en vårdskuld som kommer ovanpå de vanliga köerna i vården. Patienter med hjärtsjukdomar eller cancer riskerar därför sämre hälsa och större risk för irreversibel skada. Hälsokostnaden från pandemin bör därför inte bara räknas i antalet döda utan även hur patienter drabbas av uppskjutna eller uteblivna behandlingar.

En liten ljusglimt i allt elände är att digital vård har växlat upp. Det är nästan för självklart att sägas – men en fördel med digital vård är att varken patient eller vårdpersonal blir smittad. Dessutom slipper sköra patienter den ryska roulett som en resa till vårdcentralen eller sjukhuset kan innebära, inte minst när det är trängsel på kommunala färdmedel.

Den avlastning som den digitala vården innebär i normala tider blir än mer betydelsefull i kristider. Självklart är det många behandlingar som inte går att göra på distans, allt ifrån strålbehandlingar till kirurgiska ingrepp.

Möjligheterna att ställa diagnos på avstånd växer dock hela tiden. Dessutom kan kroniskt sjuka få stöd att sköta hälsan med digitala hjälpmedel.

Totalt har det skett mer än 2 miljoner digitala vårdbesök till privata vårdgivare i Sverige sedan 2016. Under den tiden har kunskapen hos såväl läkare som patienter om vårdformen ökat. Numera behandlas en mängd sjukdomar, allt från luftvägsinfektion till ångest och depression. Inte överraskande har intresset för digital vård ökat kraftigt under krisen. Bakom uppgången döljer sig förändrade beteenden och mönster.

För det första finns det indikationer på att omfattningen av vanliga ”vabruari”-åkommor, som vinterkräksjuka, har varit mindre jämfört med samma tid förra året. Det är möjligt att större medvetenhet och mer noggrann handtvätt har gett resultat för folkhälsan. För det andra har fler äldre tagit steget mot distansvård. Fortfarande är det flest yngre som söker digital vård men till vårdbolaget Kry har andelen 50+ ökat kraftigt under epidemin. Det kan leda till positiva hälsoeffekter även efter krisen.

Digitala verktyg borde även få en större roll att hjälpa oss ur krisen. Grunden är förstås att befolkningen måste testas brett och ofta. Resultaten bör sammanställas digitalt och användas för att minska smittspridningen.

Många är nog beredda att under krisen acceptera ett visst intrång i den personliga integriteten, så länge det är temporärt. Man kan tänka sig att mänskligt umgänge underlättas om det går att visa upp

en app med någon form av en "friskhetsindikator" från ett nyligen genomfört laboratorietest. Det vore ett sätt att minska oron för möten med andra och därmed accelerera en återgång till mer normala tider. Varje månad som ekonomin kommer snabbare på fötter innebär färre bolagskonkurser och varsel.

Även digital vård i offentlig regi börjar äntligen växla upp efter många år av trög utveckling. Men det är nästan obegripligt varför Folkhälsomyndigheten stoppar lanseringen av en corona-app för kunskapsinsamling om smittläget i Sverige. Kan en så enkel men potentiellt viktig åtgärd bli av först om regeringen ingriper?

Mårten Blix